

NARODOWY INSTYTUT KULTURY I DZIEDZICTWA WSI

zaprasza na

Szkolenia internetowe dla KGW – wykłady etnograficzne

Specyfika kultury ludowej województwa Lubelskiego

Mariola Tymochowicz
materiał szkoleniowy

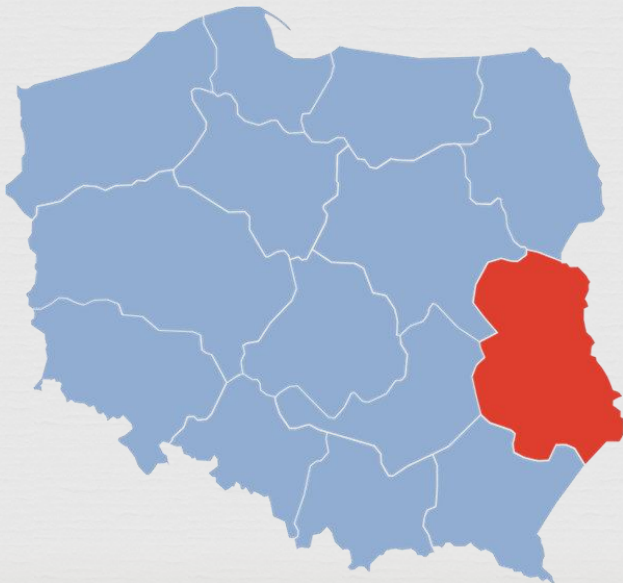
Organizator

Institucja finansowana przez:

Patronat honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Robertu Tekusa

Województwo lubelskie

Podział administracyjny

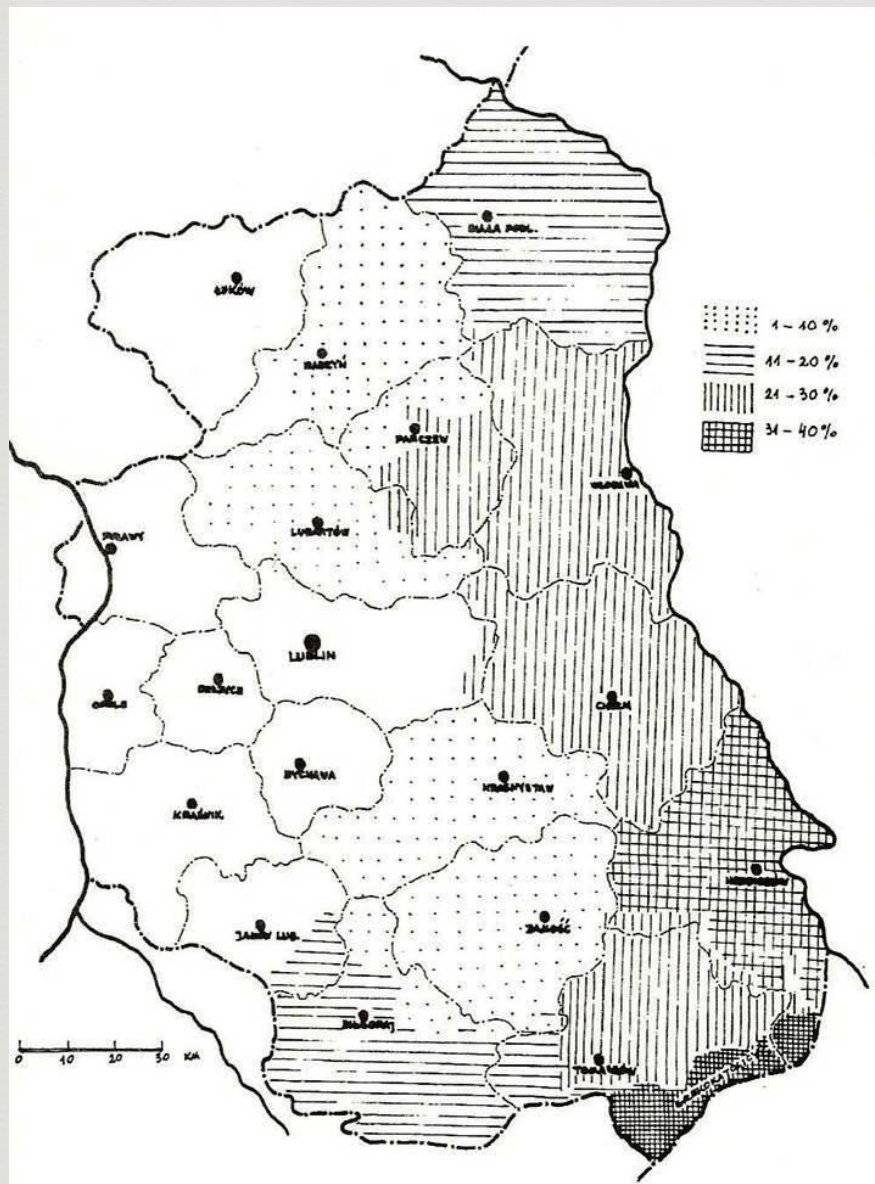

Mapa Lubelszczyzny (ziemi lubelskiej) i okolic

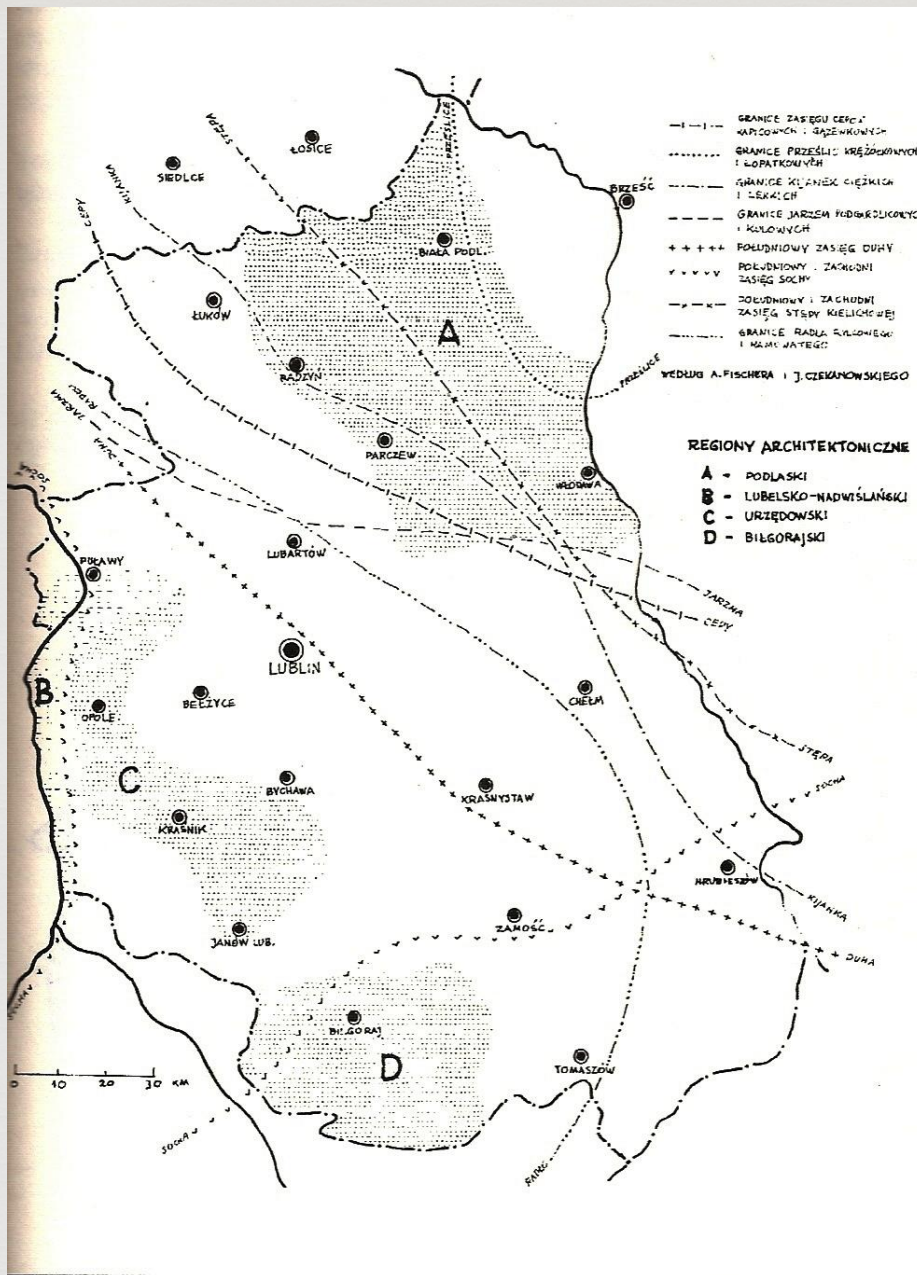
 Obszar Lubelszczyzny	Lublin Stolica ziemi
 Granice regionów historycznych	Urzędów Dawne miasto
 Przedzobiorowe województwo lubelskie	Glusk Dawne miasto obecnie w granicach innego miasta
<i>region</i> Regiony geograficzno-etnograficzne	● Park krajobrazowy
Borowiacy Grupy etnograficzne	

Krainy geograficzne Lubelszczyzny

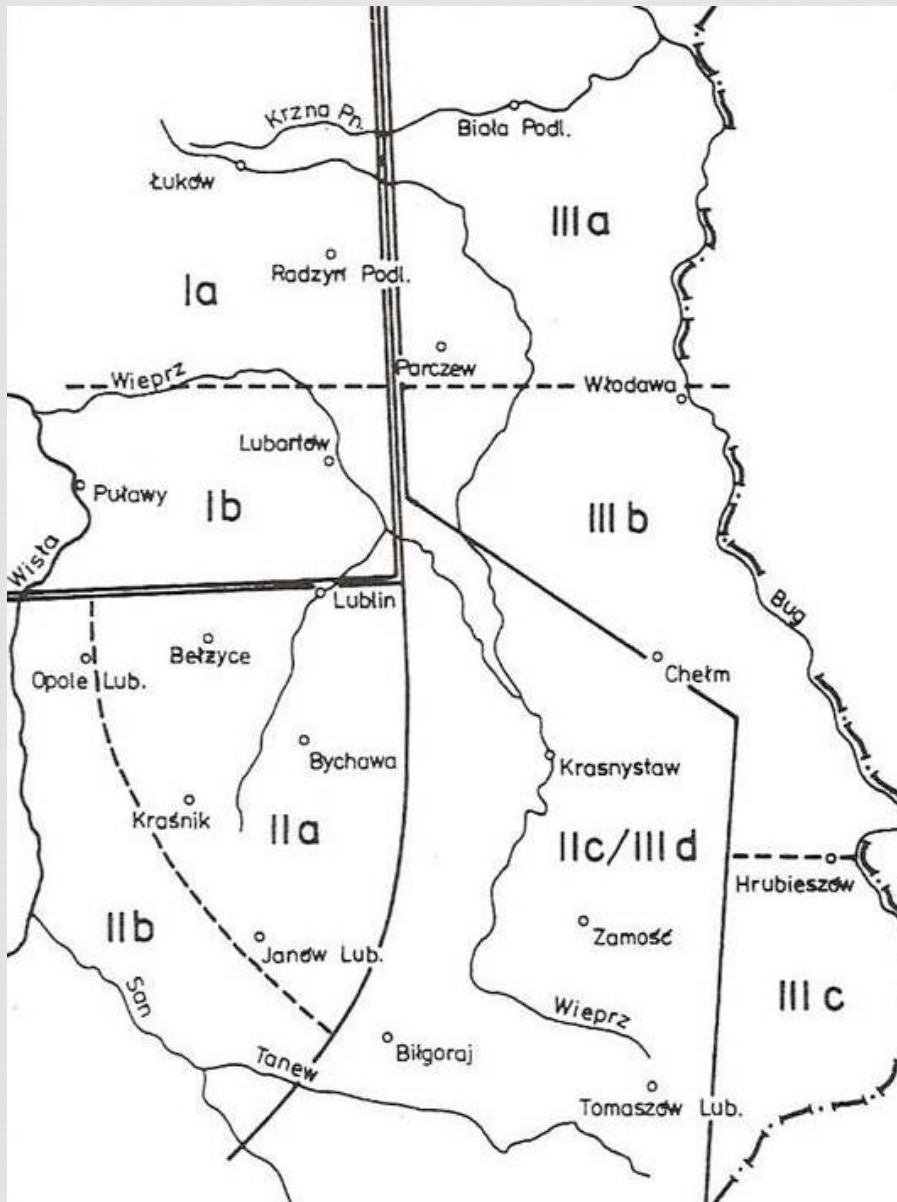

Cerkiew p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z roku 1887, obecnie kościół, Budynin, pow. Tomaszowski

- |-|-|-| granice zasięgu cepów kapicowych i gązewkowych
- granica przęślic krążkowych i łopatkowych
- granice kijanek ciężkich i lekkich
- granice jarzma podgardlicowych i kulowych
- + + + + + południowy zasięg duhy
- ∨ ∨ ∨ ∨ ∨ południowy i zachodni zasięg sochy
- - - - - południowy i zachodni zasięg stępy kielichowej
- granice radła rylcowego

Mapa 31. Zasięgi niektórych zjawisk etnograficznych na tle rejonów achitektonicznych.

Gwara chachłacka (w szerszym sensie: cały kompleks gwar podlaskich, gwar północno-ukraińskich) charakteryzuje się: przemieszaniem języka ukraińskiego z polskim, białoruskim czy rosyjskim (rusińskim) oraz brakiem odmiany pisemnej. W każdej miejscowości mówi się inną odmianą (najczęściej są to różnice w końcówkach czasowników; poszczególne wyrazy).

Schemat ugrupowań gwar Lubelszczyzny

(wg. KBM s. 83)

I a - Małe Mazowsze;

I b - pogranicze mazowiecko-małopolskie;

II a - Lubelskie;

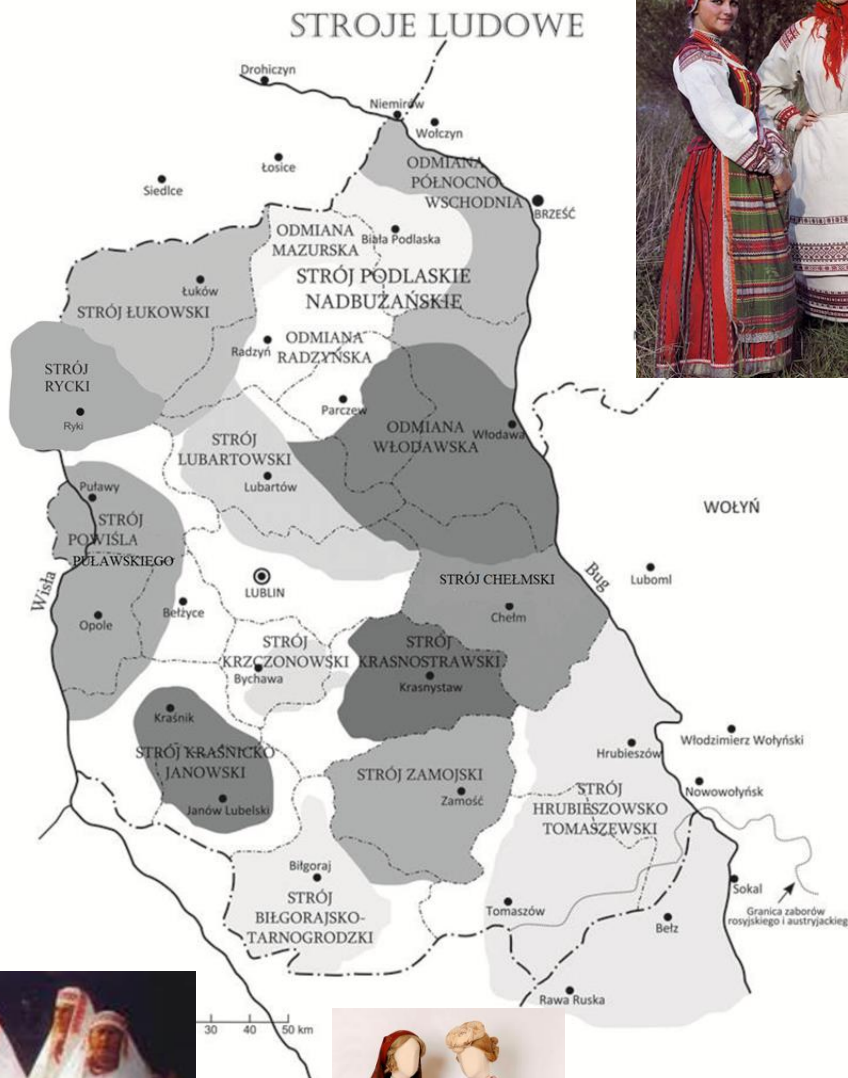
II b - Powiśle lubelskie;

II c/III d - Zamojskie;

III a - Podlasie;

III b - Chełmskie

III c - Pobuże;

Mapa: J. Petera, M. Tymochowicz

Regiony architektoniczne

Budownictwo mieszkalne

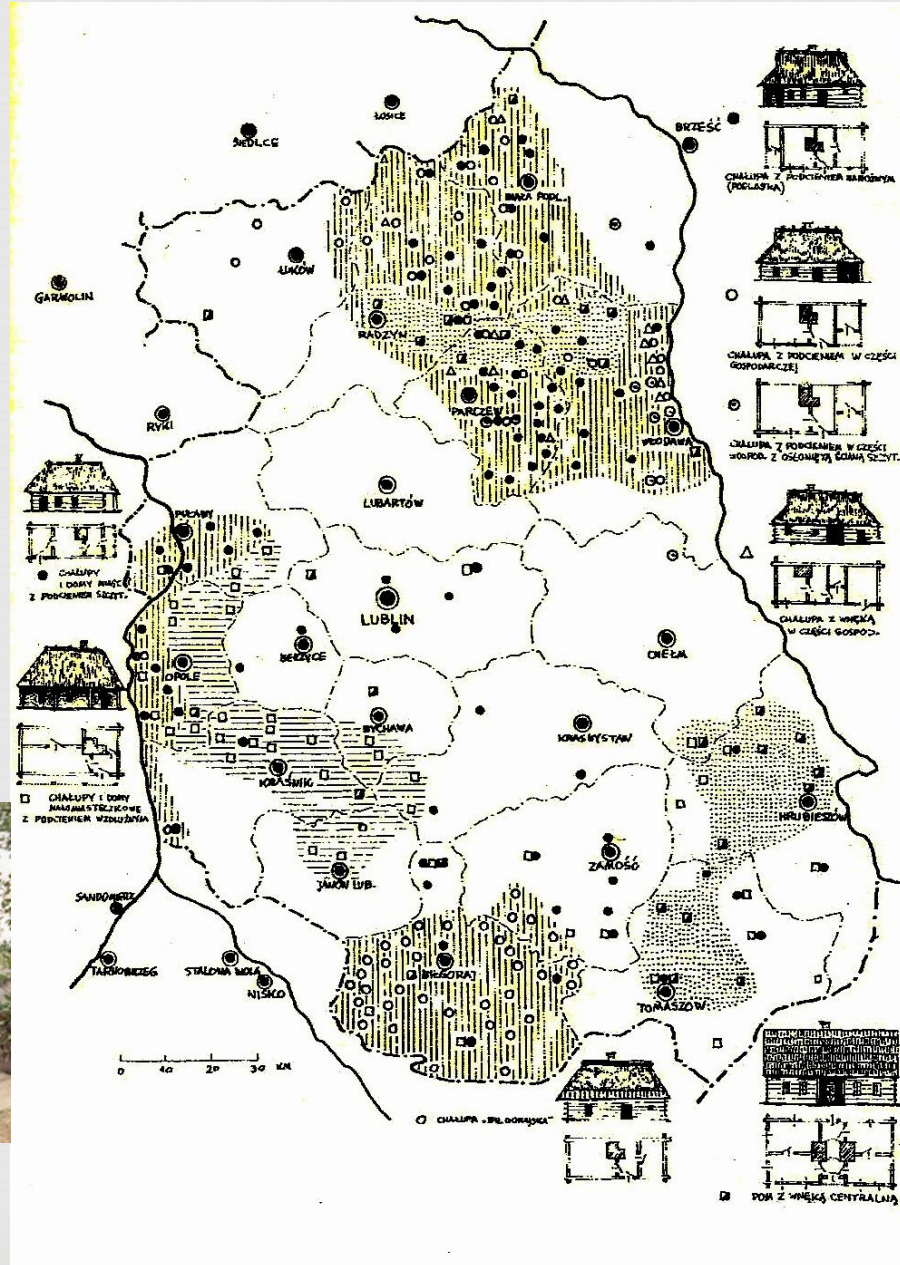
Region lubelsko-nadwisański

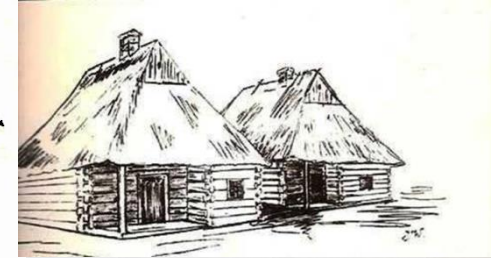
Region urzędowski

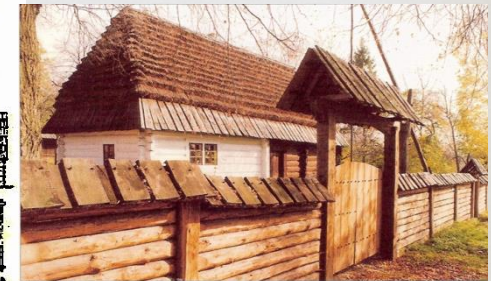
Mapa J. Górak 1994

Region podlaski

Region biłgorajski

Formy kapliczek drewnianych

domkowe

brogowe

kłodowe

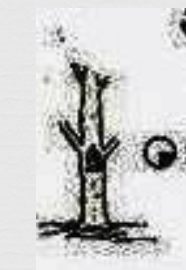
słupowe

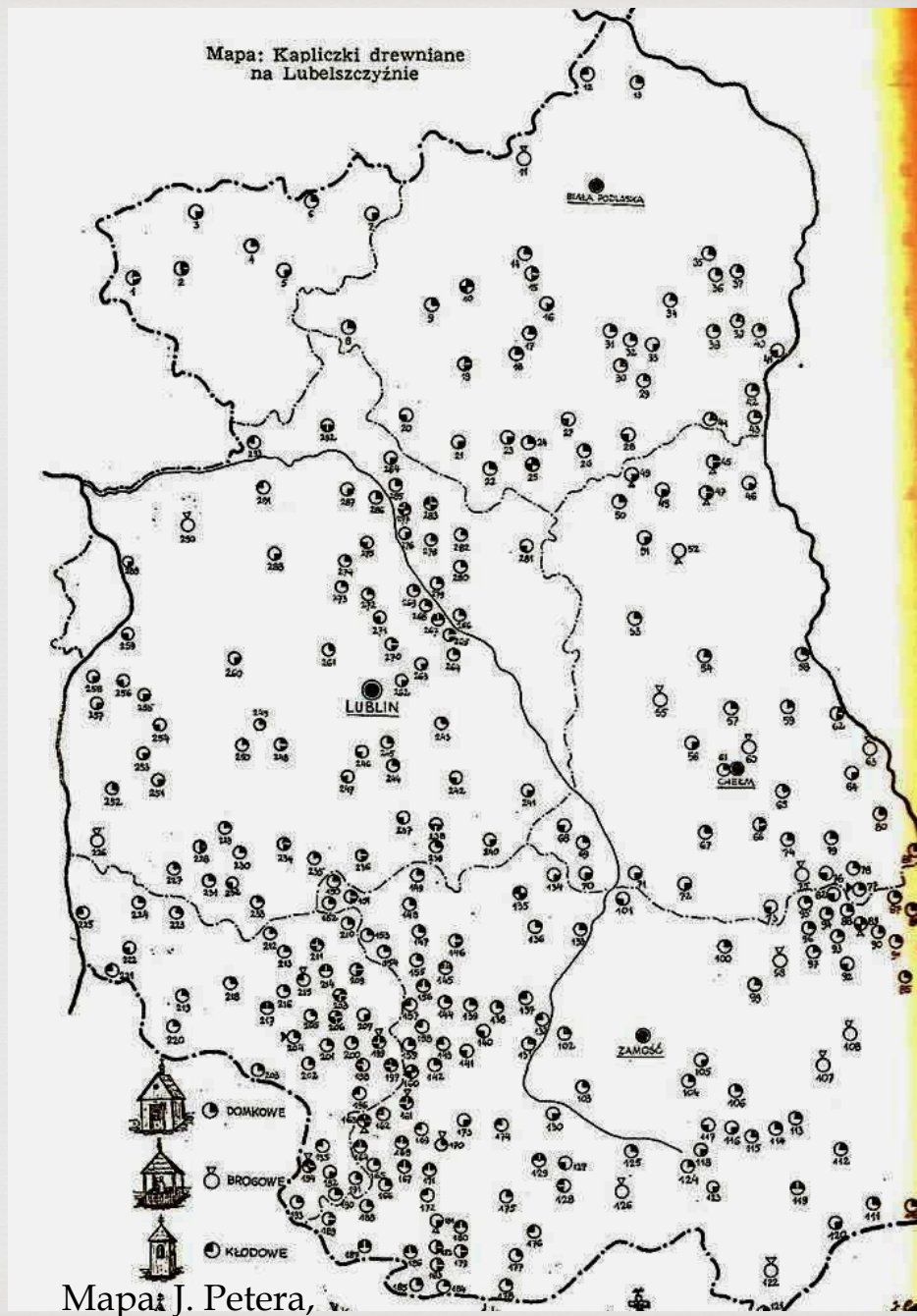
skrzynkowe

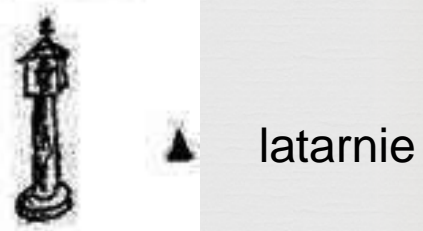
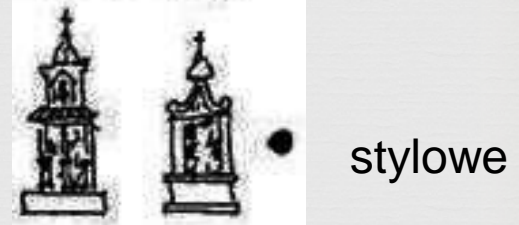
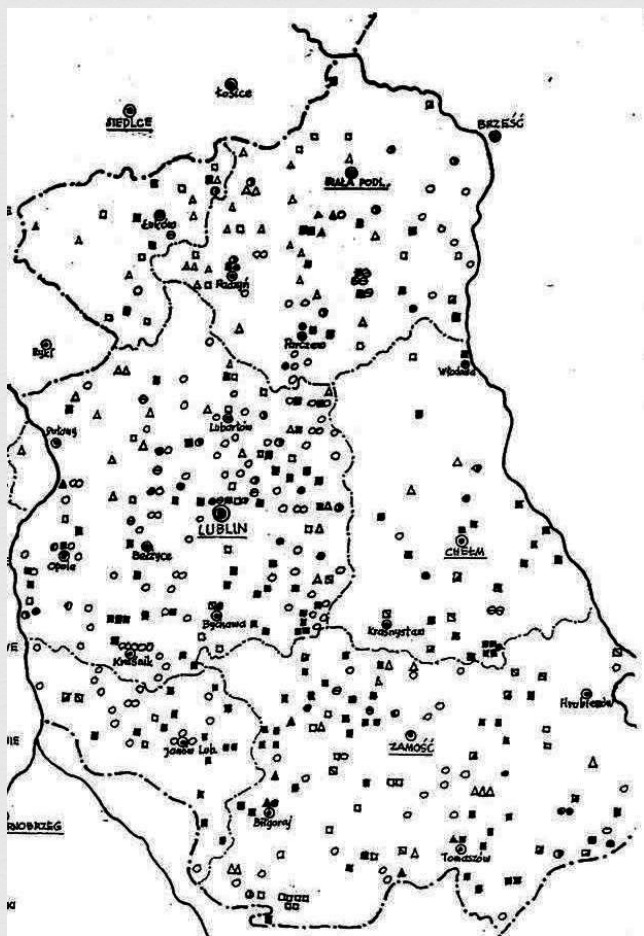
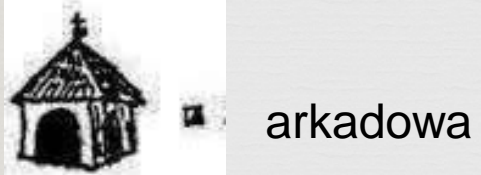
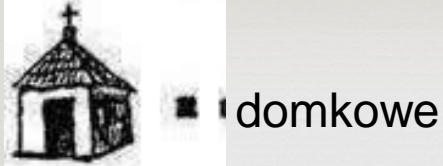
barciowe

szafkowe

Typy kapliczek murowanych

Mapa: J. Petera,

Ujście

Ośrodki skrzyniarskie:

pow. zamojski – Frampol, Tarnogród,
Szczepieszyn, Krasnobród;

pow. chełmski – Pawłów, pow. lubelski – Firlej,
pow. łukowski – Wojcieszków.

Garncarstwo

Baranów

Urzędów

Łązek Garncarski

Mapa: Muzeum Narodowe w Lubelskie

Biała Podlaska

Pawłów

Krasnobród

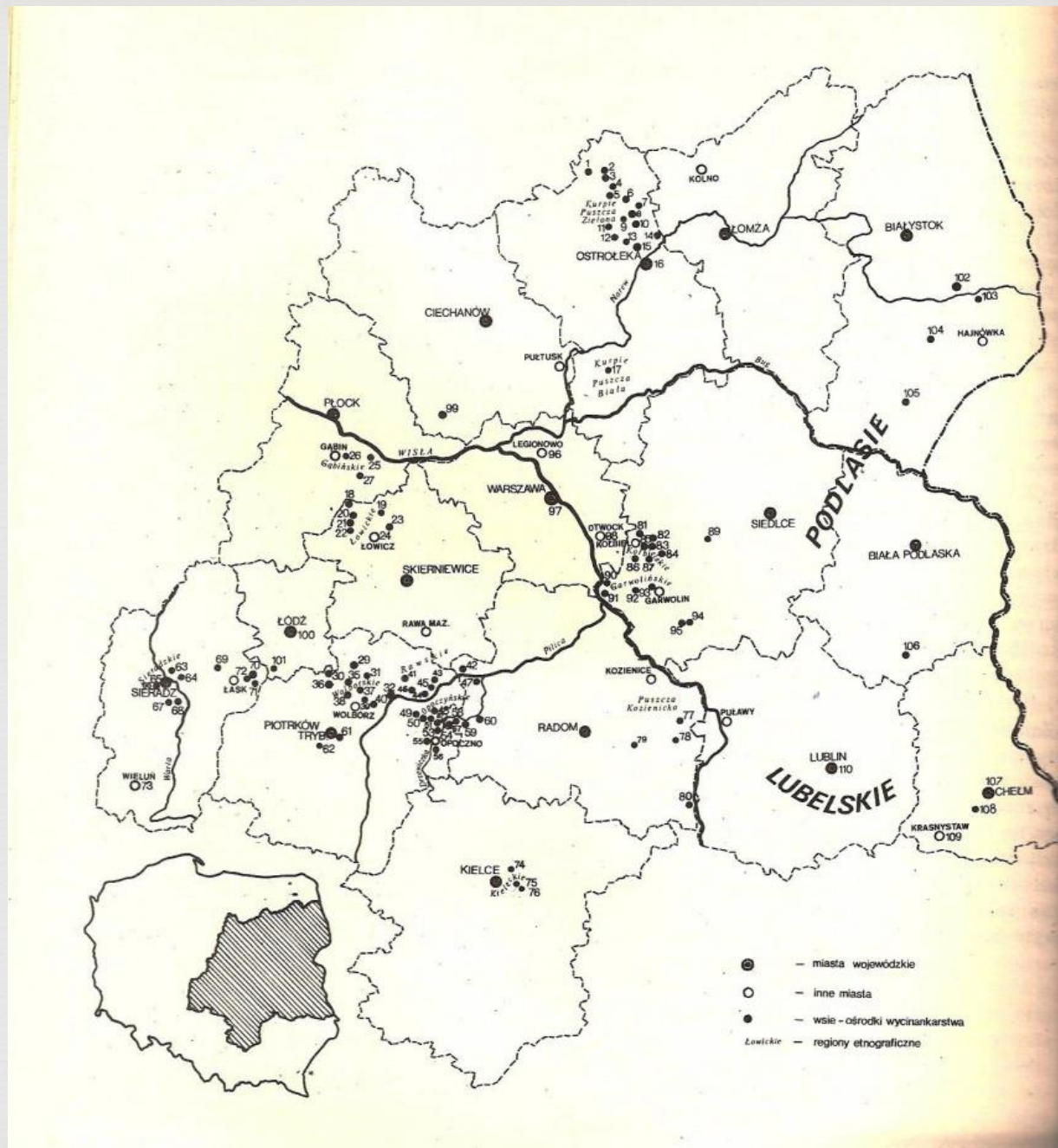
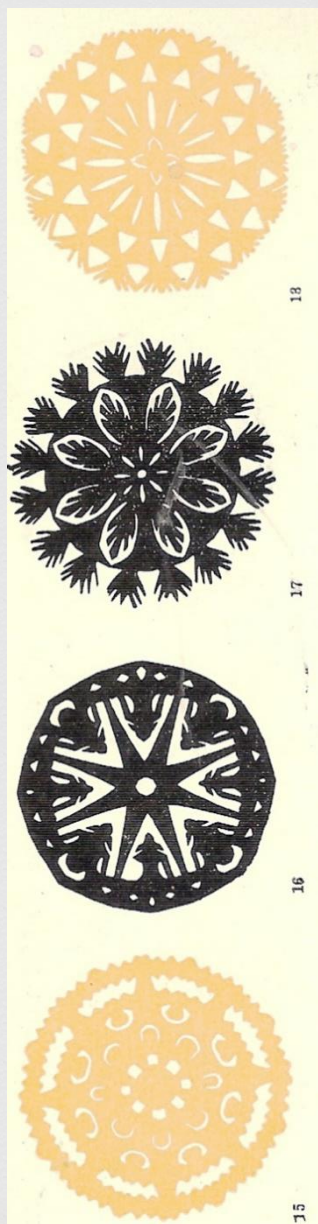
Tkactwo Lubelszczyzny

Ośrodek sitarski w Biłgoraju

Wycinanka lubelska

Pisanki z Lubelszczyzny

pow. Parczew

krzczonowskie

Wieńce dożynkowe

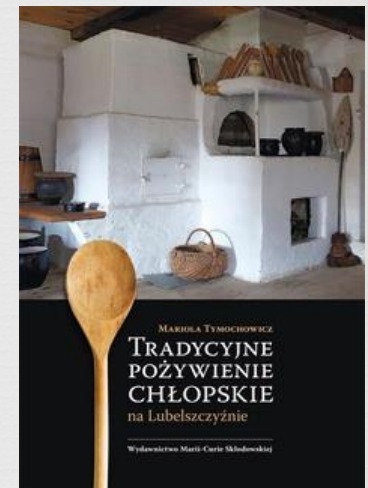
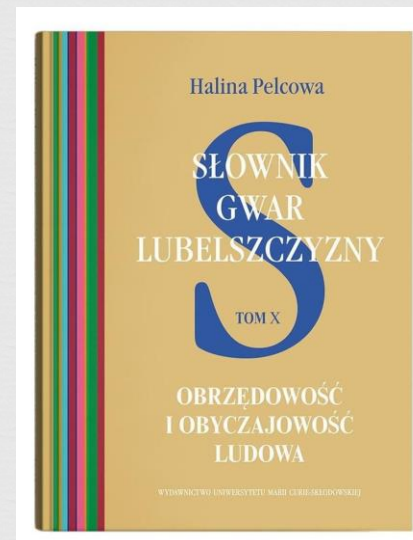
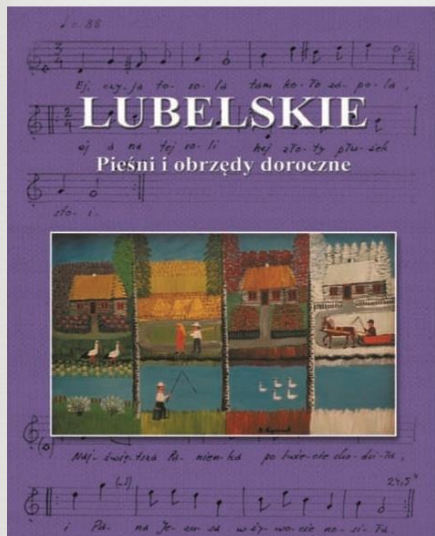
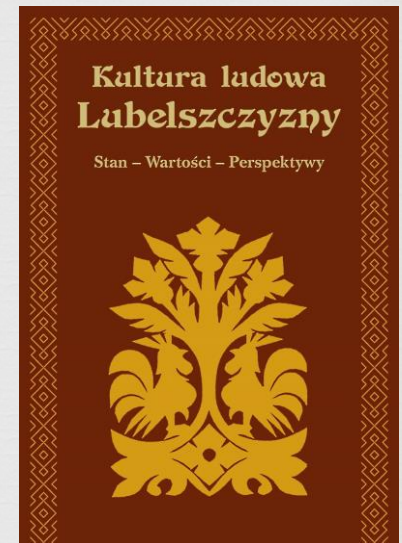
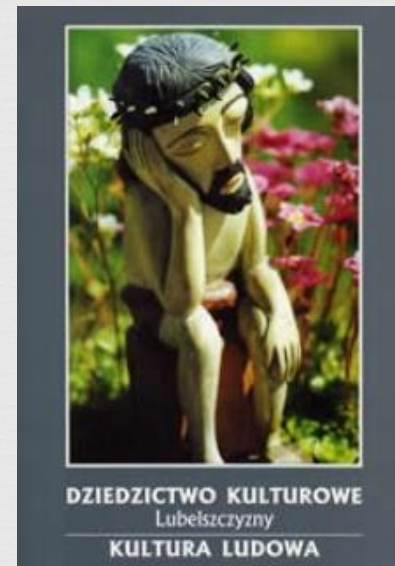
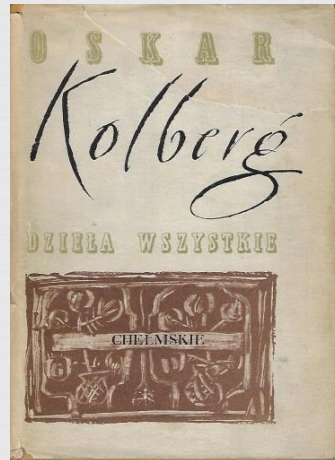
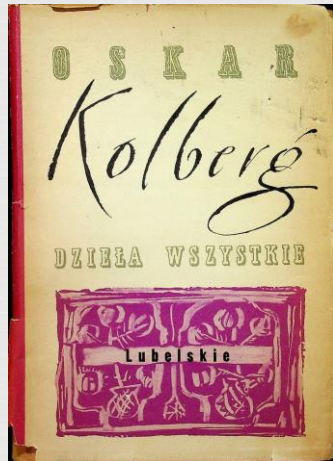

Wilkolas

Ryki

Publikacje

NARODOWY INSTYTUT KULTURY I DZIEDZICTWA WSI

zaprasza na

Szkolenia internetowe dla KGW – wykłady etnograficzne

Strój ludowy jako wyraz tożsamości lokalnej
- Stroje ludowe Lubelszczyzny

Mariola Tymochowicz
materiał szkoleniowy

Organizator

Institucja finansowana przez:

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Patronat honorowy
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Robertu Telusa

Stroje ludowe Lubelszczyzny

- Strój włodawski
- Strój nadbużański
- Strój radzyński
- Strój łukowski
- Strój rycki
- Strój puławski
- Strój lubartowski
- Strój chełmski
- Strój krzczonowski
- Strój janowsko-kraśnicki
- Strój biłgorajsko-tarnogrodzki
- Strój sitarzy z Biłgoraja
- Strój krasnostawski
- Strój zamojski
- Strój hrubieszowski-tomaszowski

Lubelskie stroje ludowe można podzielić ze względu na materiał z jakiego były wykonywane na dwie grupy:

- 1) z surowca naturalnego – lnu i wełny:
 - z przewagą lnu: np. włodawski, biłgorajski, krzczonowski noszony do lat 70 –tych XIX wieku;
 - z przewagą wełnianej tkaniny pasiastej: np. podlaski; łukowski, puławski, lubartowski,

- 2) z przewagą tkanin fabrycznych: np. krzczonowski, strój sitarzy z Biłgoraja i Tarnogrodu, stroje kobiece z okolic Janowa i Kraśnika

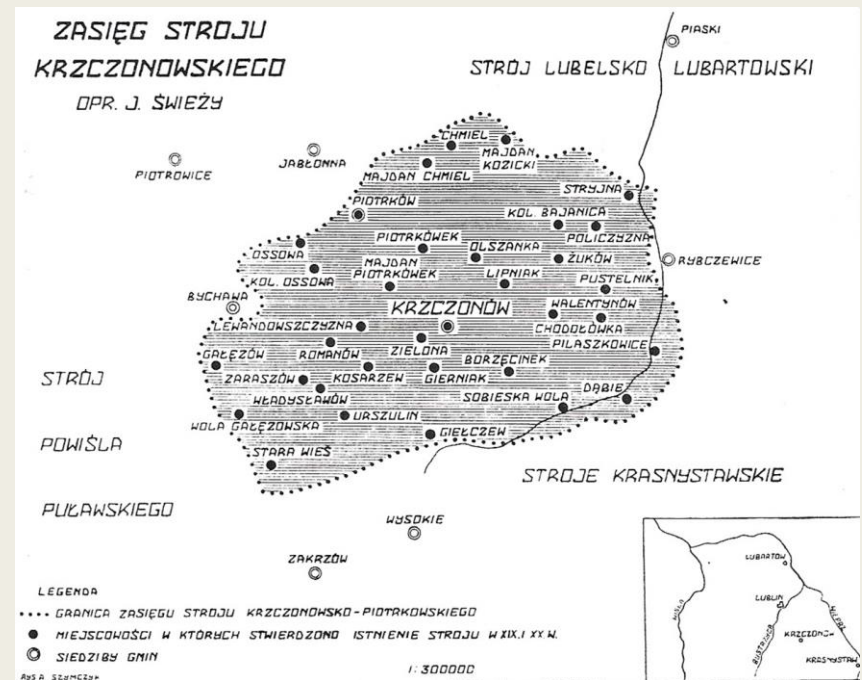
W strojach lubelskich widoczna są wpływy z sąsiadujących terenów:

- 1) Mazowsza – w północnej i południowo-zachodniej Lubelszczyźnie (np. stroje podlaskie, puławski)
- 2) Małopolski – południowa część regionu (np. strój biłgorajski, zamojski)
- 3) Wpływy ruskie- wschodnie rubieże (np. włodawski, hrubieszowski)

Strój nadbużański

Strój krzczonowski

Rozwój stroju krzczonowskiego

- do lat 70-tych XIX w. wykonywany był z tkanin samodiałowych
 - od 1870 r. strój ten szyty był z materiałów fabrycznych
- od 1914 do 1930 r. zmiany zachodziły w zdobnictwie i haftach
(obok haftów liczonych za igłą wprowadzono haft krzyżykowy i bogatą gamę pasmanterii)
- po II wojnie światowej nastąpił etap rekonstrukcji stroju dla celów widowiskowych i obrzędowych

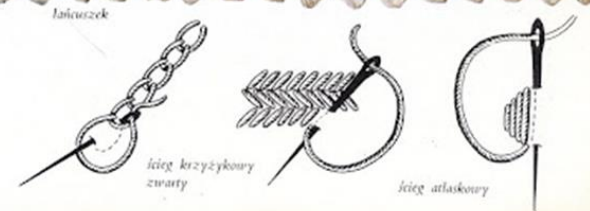

K 73. Fragment kołnierza koszuli. Płótno lniane, samodziałowe, poddębiane. Ściegi: dziergany, atłasek. Krzczonów. 19. w. ML.

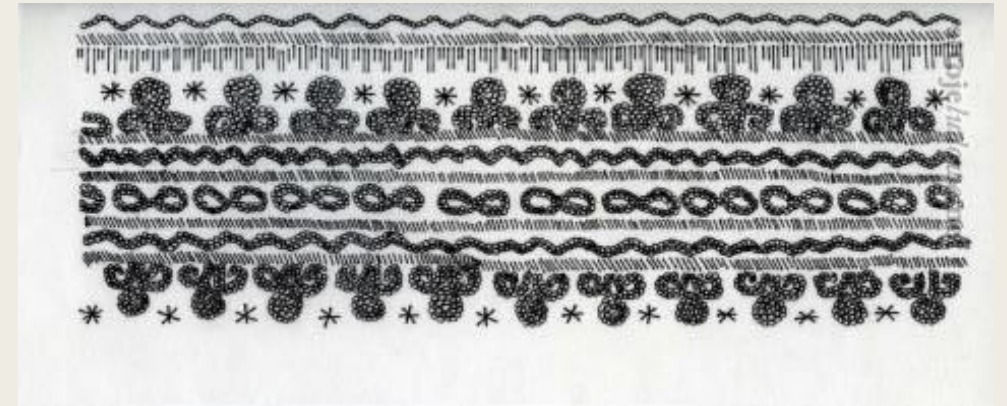
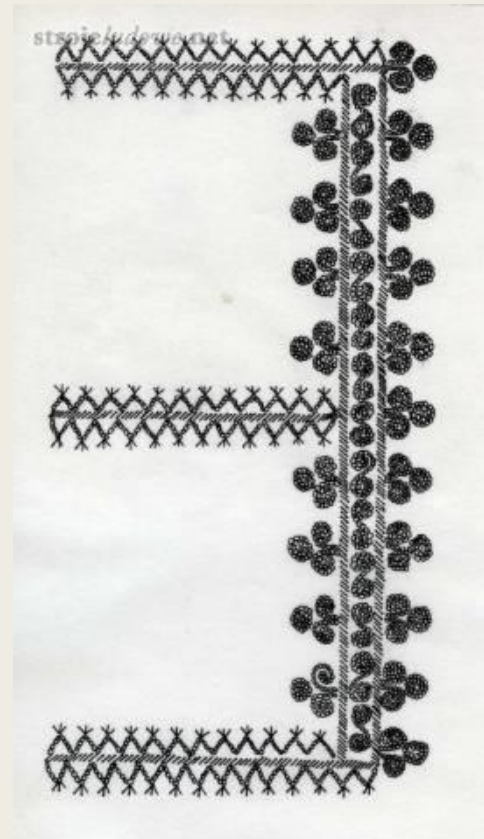
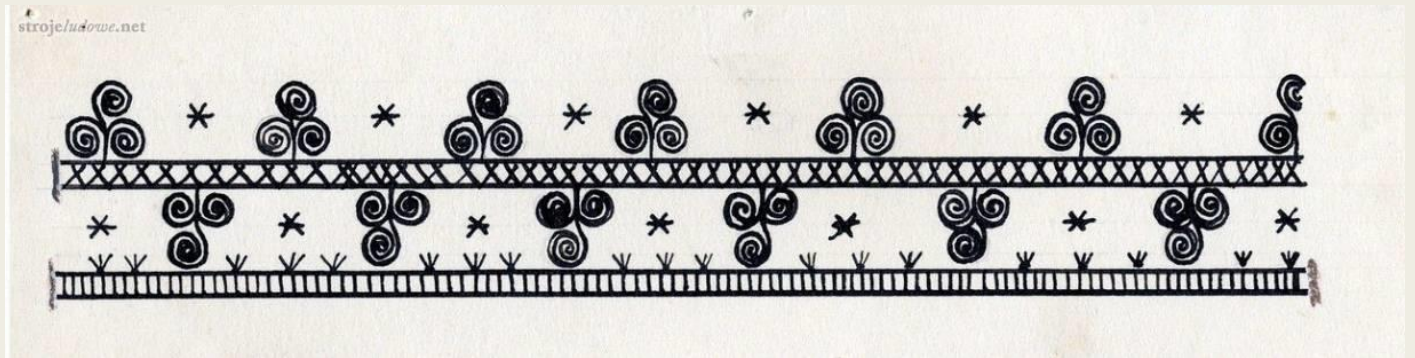
HAFT Z KRZCZONOWA
mankiet koszuli

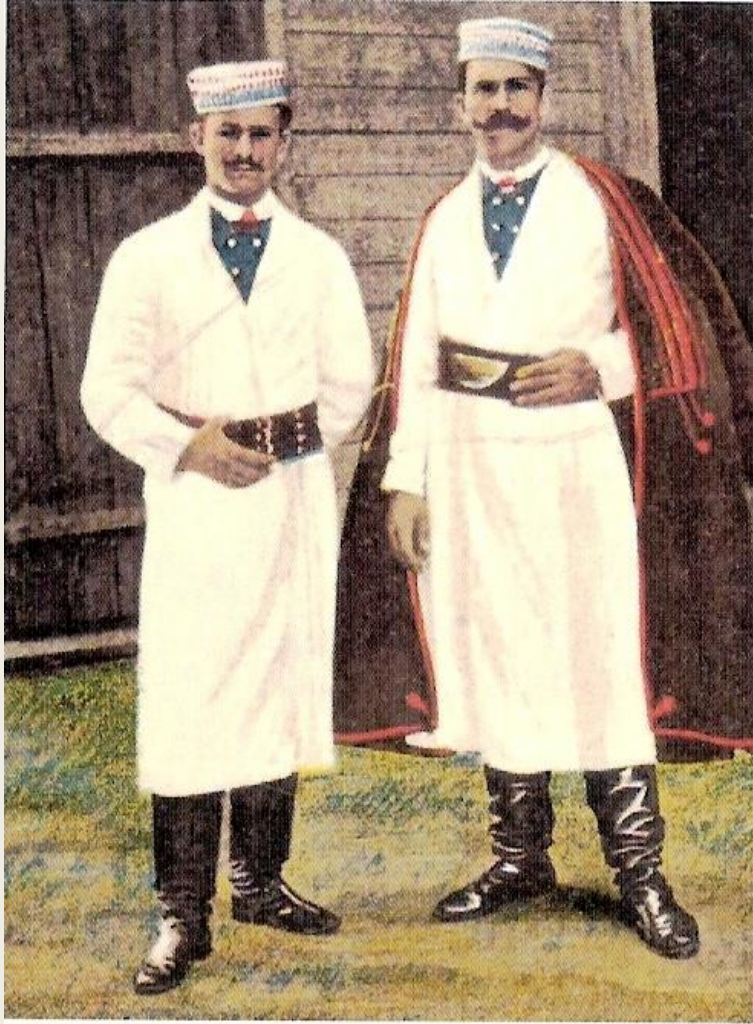
K 74. Mankiet rękawa w koszuli. Ściegi: stębenkowy maszynowy. Franciszka Kochaniec, Żuków. 1900-1905. ML.

Strój biłgorajski

Strój zamojski

Gospodarze spod Zamościa, pocztówka, pocz. XX w.

9. Włóścianie z powiatu zamojskiego

A · T · L · A · S
POLSKICH
STROJÓW
LUDOWYCH

JANUSZ ŚWIEŻY

STRÓJ KRZCZONOWSKI

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

A · T · L · A · S
POLSKICH
STROJÓW
LUDOWYCH

JANUSZ ŚWIEŻY

STRÓJ PODLASKI
(NADBUŻAŃSKI)

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

A · T · L · A · S
POLSKICH
STROJÓW
LUDOWYCH

BARBARA KAZNOWSKA-JARECKA

STRÓJ
BIŁGORAJSKO-TARNOGRODZKI

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

A · T · L · A · S
POLSKICH
STROJÓW
LUDOWYCH

ELŻBETA PIKORZABAŃSKA

STRÓJ ZAMOJSKI

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

